

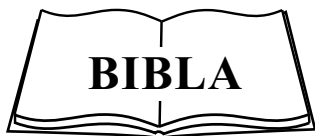
1

AUTORITETI

Para se të vazhdojmë, duhet të pranojmë një autoritet të përbashkët për çështjen e besimit. S'mund të pranojmë se fjala "kopsht" shkruhet "kopsht" dhe jo "kopësht" pa pranuar më parë se "Fjalori i gjuhës shqipe" është autoriteti për drejtshkrimin e fjalëve. Në qoftë se duam të pranojmë fenë, duhet më parë të pranojmë autoritetin që do jetë mbi ne.

FJALA E PERËNDISË ËSHTË AUTORITETI YNË

Cili duhet të jetë autoriteti ynë në fe? Bota njih shumë autoritete fetare që variojnë që nga Kurani i myslimanëve deri te deklaratat e evangjelistëve të televizionit. Megjithatë Perëndia njih vetëm një autoritet, Fjalën e tij, Biblën.

Apostulli Pal tha: "Besimi, pra, vjen nga dëgjimi dhe dëgjimi vjen nga fjala e Perëndisë" (Romakëve 10:17). Më tej ai shkroi: "I gjithë Shkrimi është i frymëzuar nga Perëndia dhe i dobishëm për mësim, bindje, ndreqje dhe për edukim me drejtësi, që njeriu i Perëndisë të jetë i përkryer, tërësisht i pajisur për çdo vepër të mirë" (2 Timoteut 3:16, 17).

Fjala "Shkrimi" i referohet "asaj që është shkruar". Te 2 Timoteut 3 "Shkrimi" i referohet Fjalës së shkruar të Perëndisë. "Shkrimet" përfshijnë edhe shkrimet e Dhjatës së Vjetër (2 Timoteut 3:15) edhe shkrimet e Dhjatës së Re (2 Pjetër 3:15, 16). Një fjalë tjetër që ka të bëjë me Shkrimet

është "Fjala" (Mateu 13:23; Veprat 6:4). Fjala që ne përdorim sot është "Bibël". Fjala "Bibël" vjen nga fjala greke që do të thotë "libër". Bibla është "Libri i librave". Shumë Bibla kanë të shkruar mbi kapak "Bibla e shenjtë". Bibla është "Libri i shenjtë", sepse u frymëzua nga Perëndia.

Fjala "i frymëzuar" fjalë për fjalë do të thotë "marr frymë". Shprehja "i frymëzuar nga Perëndia" do të thotë se Bibla "e mori frymën nga Perëndia". Ashtu si fryu në vrimat e hundës së njeriut një frymë jete dhe njeriu u bë një qenie e gjallë (Zanafilla 2:7), Perëndia fryu edhe te Bibla dhe ajo u bë libri i gjallë dhe veprues (Hebrenjve 4:12). Kjo është një mënyrë figurative për të thënë se Perëndia kishte kontroll mbi shkrimin e Biblës. Ai u kujdes që Bibla të përmbajë tamam atë që ai donte, as më shumë dhe as më pak.

Rilexo 2 Timoteut 3:16, 17. Këto vargje na bëjnë të qartë se Bibla përmban çdo gjë që na duhet për të kënaqur Perëndinë. Ajo është "e dobishme për mësim", pra, na tregon si duhet të jetojmë. Është e dobishme për "bindje", pra, na tregon kur e kemi gabim. Është e dobishme për "ndreqje", pra, na nxit për të ndryshuar jetën tonë. Është e dobishme për "edukim me drejtësi", pra, na ndihmon të rritemi shpirtërisht. Vini re se ajo nuk na pajis për *disa* vepra të mira, por "për çdo vepër të mirë".

Shumë libra të mirë janë shkruar, shumë predikime të rëndësishme janë bërë dhe shumë këshilla të vlefshme janë dhënë, por autoriteti ynë i vetëm fetar është Bibla. Para se të vazhdojmë studimin tonë duhet të pranojmë se:

- Prindërit tanë nuk janë autoriteti.
- Asnjë predikues nuk është autoriteti.

- Asnjë udhëheqës fetar s’është autoriteti.
- David Roper nuk është autoriteti.
- _____ s’është autoriteti.
(Shkruaj emrin tënd.)
- Asnjë libër, përveç Biblës s’është autoriteti.
- Vetëm Bibla është autoriteti.

Në qoftë se nuk je 100% i sigurt se Bibla është zbulimi i veçantë nga Perëndia për njeriun, lexo mësimin “Thirrja për të besuar”. Në qoftë se akoma ke pyetje për këtë, bisedo me shokun që ta dha këtë libër. Ka mundësi që të kesh nevojë për më shumë kohë që të mësosh edhe më shumë për Biblën. Më në fund, Pali tha: “Besimi, pra, vjen nga dëgjimi dhe dëgjimi vjen nga fjala e Perëndisë” (Romakëve 10:17). Nëse është kështu, vazhdo të lexosh.

DHJATA E RE ËSHTË UDHËZUESI YNË

Deri tani, pyetjes: “Cili është autoriteti ynë në fe?” i jemi përgjigjur: “Bibla”. Megjithatë, duhet ta kufizojmë akoma dhe më shumë këtë përgjigje.

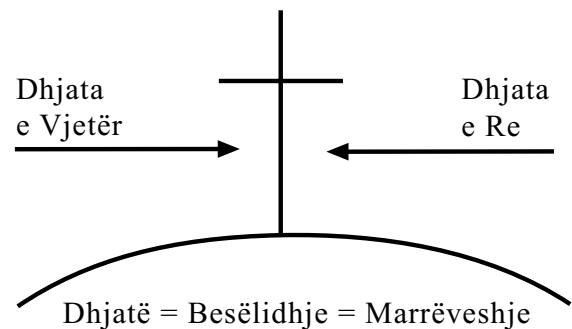
Bibla ka dy pjesë kryesore: Dhjatën e Vjetër dhe Dhjatën e Re. Hapni Biblën dhe shikoni ku fillon Dhjata e Re. Dhjata e Vjetër është rreth tre herë më e madhe se Dhjata e Re. Ka disa arsye për këtë.² Një nga arsyet është se Dhjata e Vjetër është plot me urdhërime specifike “ti duhet të” dhe “ti nuk duhet të”, kurse Dhjata e Re përqëndrohet më shumë te parimet³.

Kur të studioni të dyja pjesët e Shkrimeve, do të vini re se ato nuk japin gjithmonë të njëjtat udhëzime:

- Në Dhjatën e Vjetër, adhuruesit shkonin në një ndërtesë fizike të quajtur tempull (Psalmëve 5:7; Habakuku 2:20). Në Dhjatën e Re, vendi s’ka rëndësi në qoftë se adhurojmë në frymë dhe në të vërtetën (Gjoni 4:21, 23, 24).
- Në Dhjatën e Vjetër, Perëndisë i ofroheshin flijime kafshësh (Levitiku 1—5). Në Dhjatën e Re, Jezusi është flijimi ynë i përkryer (Efesianëve 5:2; Hebrejve 10:12), ndërsa ne duhet t’i ofrojmë Perëndisë si flijim jetën tonë (Romakëve 12:1; Hebrejve 13:15).

- Në Dhjatën e Vjetër, një grup i veçantë njerëzish ishin caktuar si “priftërinj” (Eksodi 28:41; 40:15). Në Dhjatën e Re të gjithë kristianët janë quajtur priftërinj (1 Pjetër 2:5, 9).
- Në Dhjatën e Vjetër, dita e shtatë duhej t’i kushtohej Perëndisë (Eksodi 20:8–11). Në Dhjatën e Re, dita e adhurimit të Perëndisë është dita e parë (Veprat 20:7),⁴ e diela.
- Dhjata e Vjetër ndalonte ngrënien e disa ushqimeve të caktuara, si mishi i derrit (Levitiku 11:7). Të tilla kufizime janë hequr në Dhjatën e Re (Veprat 10:9–16).

Këto ndryshime mund të vazhdojnë pothuajse pa kufi. Është e pamundur që të zbatojmë udhëzimet e të dyja Dhjatave. Cilat, pra, do të zbatojmë? Për t’iu përgjigjur kësaj pyetje na ndihmon skema e mëposhtme:

Së pari, shikoni fjalët në fund të skemës: “Dhjatë = Besëlidhje = Marrëveshje”. Te 2 Korintasve 3:14 flitet për “besëlidhjen e vjetër”, kurse te Mateu 26:28 (gjithashtu edhe te 1 Korintasve 11:25; 2 Korintasve 3:6 dhe Hebrejve 9:15) flitet për “besëlidhjen e re”. Si besëlidhje ashtu edhe dhjatë janë përkthyer nga e njëjta fjalë greke: *diatèkè* (Hebrejve 9:15–18). Kur flasim për Dhjatën e Vjetër e kemi fjalën për *besëlidhjen e vjetër*, ndërsa kur flasim për Dhjatën e Re e kemi fjalën për *besëlidhjen e re*. Çfarë është besëlidhja? Besëlidhja është një marrëveshje midis dy palëve. Besëlidhja e vjetër ishte marrëveshja midis Perëndisë dhe Judenjve (Ligji i Përtërirë 5:1–4). Kjo marrëveshje ishte lidhur vetëm me Judenjtë⁵ (dhe Prozelitët që kishin përqafuar fenë hebraike). Besëlidhja e Re është

marrëveshja midis Perëndisë dhe kristianëve (Hebrenjve 10:16).

Tani shikoni pjesën e sipërme të skemës. Kryqi i vizatuar përfaqëson kryqin e Jezusit. Zona në të majtë të kryqit përfaqëson periudhën e Dhjatës së Vjetër, kurse zona në të djathtë të kryqit përfaqëson periudhën e Dhjatës së Re. Vini re se shigjeta në të majtë është e drejtuar përpara për te kryqi, kurse shigjeta në të djathtë është e drejtuar mbrapa për te kryqi.

Së pari, duhet të kuptoni se Dhjata e Vjetër priste Jezusin. Perëndia nuk deshë që besëlidhja e vjetër të ishte e përhershme. Jeremia shkroi:

“Ja do të vijmë ditët”, thotë Zoti, “në të cilat do të vendos një besëlidhje të re me shtëpinë e Izraelit dhe me shtëpinë e Judës; jo si besëlidhja që kam vendosur me etërit e tyre ditën kur i zura për dore për t’i nxjerrë nga vendi i Egjiptit” (Jeremia 31:31, 32a).⁶

Për sa kohë do të zgjaste besëlidhja e vjetër? Pali u tha kristianëve te Galatasve 3 se ligji i vjetër iu “shtua” premtimit të bërë ndaj Abrahamit “deri sa të vinte pasardhja së cilës i qe bërë premtimi” (Galatasve 3:19). Te Galatasve 3:16 na tregohet se kush ishte “pasardhja”: “Dhe premtimet iu bënë Abrahamit dhe pasardhjes së tij. Shkrimi nuk thotë: «Edhe pasardhësve» si të ishin shumë, por një të vetmi: «Dhe pasardhjes sate», pra Krishti.” Në vargun 24 Pali tha: “Kështu ligji qe mësuesi ynë për te Krishti.” Dhjata e Vjetër ishte për të sjellë njerëzimin te Krishti dhe do të zgjaste deri në ardhjen e Jezusit. Prandaj, në skemë, shigjeta e majtë është drejt kryqit.

Por, pse shigjeta është me kah nga kryqi? Në letrën drejtuar kristianëve të Koloseut Pali tha se vdekja e Jezusit “e zhvlerësoi dokumentin e urdhërimeve, që ishte kundër nesh dhe ishte kundërshtuar, dhe e hoqi nga mesi duke e mbërthyer në kryq” (Kolosianëve 2:14). Po të flasim në mënyrë figurative mund të themi se Jezusi gozhdoi në kryq urdhërime të caktuara, duke shpallur se ato nuk ishin më në fuqi.⁷ Për çfarë urdhërimesh po fliste Pali? Ai përmendi disa prej tyre me të njëjtin kuptim. Ai tha se meqënëse urdhërimet ishin hequr, asnjë nuk mund t’i gjykonte ata (kristianët e Koloseut) “për ushqime ose pije, për festa o hënë të re, o të shtuna” (Kolosianëve 2:16). Elementi dallues këtu është e shtuna. Shumë urdhërime ishin dhënë lidhur me

ushqimin, pijen apo festat, por vetëm një urdhërim kishte udhëzime për të shtunën. Ky urdhërim gjendej në një nga Dhjetë Urdhëresat, të cilat ishin themeli i gjithë Dhjatës së Vjetër. Urdhërimi numër katër thotë: “Mbaje mend ditën e shtunë për ta shenjtëruar” (Eksodi 20:8). Kështu duke përdorur terminologjinë e Palit Besëlidhja e Vjetër u gozhdua në kryq.

Tani le të shikojmë në anën e djathtë të kryqit në skemën tonë. Vdekja e Krishtit jo vetëm që shënoi mbarimin e Dhjatës (Besëlidhjes) së Vjetër, por gjithashtu shënoi fillimin e Dhjatës (Besëlidhjes) së Re. Hebrenjve 9:15 i referohet Jezusit si “ndërmjetësi i Besëlidhjes së re”⁸. Në dy vargjet që vijojnë thuhet: “Sepse atje ku ka një testament do të ketë medoemos edhe vdekjen e trashëgimlënësit. Sepse testamenti është i vlefshëm vetëm pas vdekjes, sepse nuk ka kurrfarë fuqie derisa trashëgimlënësi ende rron” (Hebrenjve 9:16, 17). Testamenti i përmendur këtu është një lloj i veçantë marrëveshjeje që ne e quajmë “amanet” apo “dëshirë e fundit”. Kur hyn në fuqi amaneti apo testamenti i dikujt? Pas vdekjes së tij. Kështu pra amaneti apo testamenti i Jezusit u bë i vlefshëm pasi ai vdiq në kryq⁹.

Shpesh ndodh të keqkuptohet dhe të mendohet se lindja e Jezusit është fillimi i periudhës së Besëlidhjes së Re. Por kjo nuk është e vërtetë. Vetë Jezusi jetoi nën Besëlidhjen e Vjetër. Ai ishte një hebre i mirë dhe gjithmonë i zbatoi ligjet e Dhjatës së Vjetër. (Në fakt ai është i vetmi që i zbatoi ato në mënyrë perfekte.) Kjo na ngatërron pak. Për shembull, ka njerëz që thonë se Jezusi nderoi të shtunën (Marku 1:21; Luka 4:16) dhe insistojnë se edhe ne duhet të adhurojmë të shtunën (ditën e shtatë të javës). Gjatë jetës së tij në tokë Jezusi inkurajoi zbatimin e të gjitha ligjeve të Dhjatës së Vjetër (Mateu 19:17), duke përfshirë edhe flijimet e kafshëve (Mateu 5:23; 8:4). Nuk është lindja e Jezu Krishtit që shënon fillimin e Besëlidhjes së re, por është vdekja e tij.

Shikoni skemën. Hebrenjtë që jetuan para vdekjes së Jezusit jetuan nën autoritetin e Dhjatës së Vjetër. Ne që jetojmë në anën e djathtë të kryqit jetojmë nën autoritetin e Dhjatës së Re. Vdekja e Jezusit është pika ndarëse.

Disa nga kristianët e parë, veçanërisht ata që ishin rritur si hebrenj, e kishin të vështirë të pranonin se nuk ishin më nën ligjet e Dhjatës së

Vjetër. Madje disa kristianë hebrenj u përpoqën që t'i bindnin kristianët johebrej se duhet të zbatonin ligjin ose të paktën disa pjesë të tij siç ishte rrethprerja¹⁰. Disa libra të Dhjatës së Re, midis tyre dhe librat e Galatasve dhe Hebrejve, e trajtojnë këtë problem. Deri tani kam përmendur disa vargje nga libri i Galatasve, por le të shikojmë edhe disa vargje të tjera.

Le të lexojmë Galatasve 3:24, 25: “Kështu ligji qe mësuesi ynë për te Krishti, që ne të shfajësohemi nëpërmjet besimit. Por, mbasi besimi erdhi, ne nuk jemi më nën ndonjë mësues.” Siç u theksua më sipër, qëllimi kryesor i ligjit të vjetër ishte që të drejtonte njerëzit për te Krishti. Pas përmbushjes së këtij qëllimi njerëzit nuk ishin më nën atë ligj.

Te Galatasve 5 Pali e thekson këtë edhe më shumë. Në vargun 3 ai thotë: “Edhe i dëshmoj përsëri çdo njeriu që rrethprietet, se ai është i detyruar të zbatojë mbarë ligjin.” Fjala “rrethprerje” këtu i referohet rrethprerjes si një rit fetar dhe jo si një procedurë mjekësore. Disa kristianë hebrenj po u mësonin kristianëve johebrej (si ata në Galati) se meshkujt johebrej duhet të rrethprieteshin ashtu siç udhëzonte Dhjata e Vjetër. Te Galatasve 5:3 Pali po thotë që në qoftë se je i detyruar të zbatosh një pjesë të ligjit të vjetër atëherë je i detyruar ta zbatosh të gjithë atë.

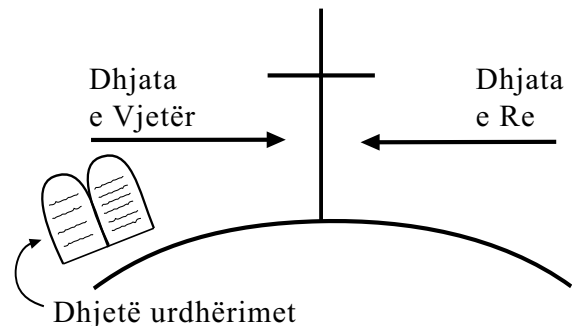
Unë nuk njoh ndonjë njeri që ka dëshirë të zbatojë të gjitha urdhërimet e Dhjatës së Vjetër (siç janë shkuarja në Jeruzalem tre herë në vit, ofrimi i flijimeve të kafshëve, zbatimi i ligjeve lidhur me ushqimet, e të tjera). Megjithatë, shumë njerëz duan të zgjedhin urdhërimet e caktuara të Dhjatës së Vjetër, të tilla si mbajtjen e së shtunës, ekzistencën e një priftërie të veçantë apo përdorimin e instrumenteve muzikorë në adhurim. Pali shpjegoi se nuk mund ta bëjmë këtë. Në qoftë se zbatojmë si ligj një pjesë të Dhjatës së Vjetër, duhet të zbatojmë të gjithë ligjet që gjenden në të. Në qoftë se bëjmë të detyrueshëm një pjesë të tij, atëherë duhet ta bëjmë të detyrueshëm të gjithë ligjin.

Pasojat nga bërja e gjithë Dhjatës së Vjetër të detyrueshme janë të këqija, por akoma më të këqija janë pasojat e mëtejshme të përmendura te Galatasve 5. Në vargun 4 Pali tha: “Ju që kërkonit të shfajësoheni me anë të ligjit, jeni ndarë nga Krishti; ratë poshtë nga hiri.” Besëlidhja e vjetër

ishte kryesisht një sistem “ligji dhe veprash”, kurse Besëlidhja e re është kryesisht një marrëveshje “hiri dhe besimi”. Pali u tha kristianëve në Galati se, në qoftë se do t'i nënshtroheshin zakonit të rrethprerjes në Dhjatën e Vjetër, kjo do t'i ndante ata nga Krishti, sepse askush nuk mund të jetë nën dy sisteme të ndryshme fetare njëkohësisht. Ata mund të ishin nën sistemin e ligjit ose nën marrëveshjen e hirit, por ata nuk mund të ishin nën të dyja.

Le ta themi në një mënyrë tjetër. Në qoftë se do të zgjidhnin marrëveshjen e ligjit (duke pranuar zakonin e rrethprerjes sipas Dhjatës së Vjetër), ata nuk mund të shpëtoheshin. Askush nuk mund të shpëtohet nga marrëveshja e ligjit, sepse askush nuk mund ta zbatojë ligjin në mënyrë perfekte (Romakëve 3:23; 7:15, 18, 19). Ne mund të shpëtohemi vetëm nëpërmjet hirit dhe mëshirës së Perëndisë (Efesianëve 2:8, 9; 1 Pjetër 2:10). Nëse galatasit do të vendosnin të mbanin ligjin, ata do të binin poshtë nga hiri dhe do të ndaheshin nga Krishti. Sa tragjike!

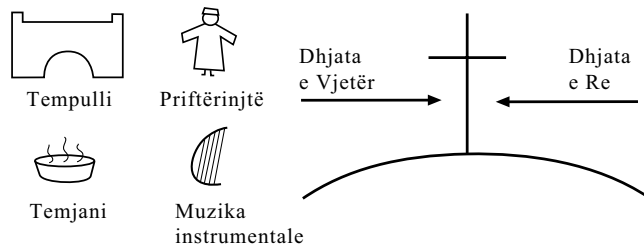
Është e rëndësishme të kuptojmë se sot ne jemi nën Besëlidhjen e Re dhe jo nën të Vjetërën. Që të mos ketë ndonjë keqkuptim, duhet të theksoj se kjo do të thotë se nuk jemi më nën Dhjetë Urdhërimet¹¹. Dhjetë Urdhërimet (Eksodi 20; Ligji i Përtërirë 5) ishin thelbi i besëlidhjes së vjetër që u mbërthye në kryq.

Dikush mund të protestojë: “Në qoftë se nuk jemi nën Dhjetë Urdhërimet, kjo do të thotë se mund të vrasim, të vjedhim dhe të bëjmë gjëra të tjera që ndalohen nga këto urdhërimet.” Jo. Sot njerëzit nuk duhet të vrasin apo të vjedhin, sepse kjo është e ndaluar në Dhjatën e Re (Romakëve 13:9; Efesianëve 4:28). Në fakt, nëntë nga Dhjetë Urdhërimet janë përsëritur në Dhjatën e Re¹². I vetmi nga Dhjetë Urdhërimet që nuk përsëritet në

Dhjatën e Re është i katërti: “Mbaje mend ditën e shtunë për ta shenjtëruar” (Eksodi 20:8). Sot, dita e adhurimit të Perëndisë është dita e parë e javës dhe jo dita e shtatë¹³.

Ky parim, që ne jemi nën një besëlidhje të re dhe jo nën të vjetrën, do t’u japë përgjigje shumë pyetjeve që ngrihen mbi fenë. Dikush mund të thotë: “Bibla flet për një vend të shenjtë adhurimi të quajtur tempull. Pse të mos kemi një ndërtesë të shenjtë, në të cilën të adhurojmë?” Përgjigja është: “Sepse kjo është në Dhjatën e Vjetër dhe jo në të Renë.” Dikush tjetër mund të thotë: “Bibla flet për një priftëri të veçantë me rroba të caktuara. Pse nuk i kemi këto?” Përgjigja është: “Sepse kjo është në Dhjatën e Vjetër dhe jo në të Renë.” Dikush tjetër mund të thotë: “Kam lexuar në Bibël për ofrimin e temjanit dhe për përdorimin e instrumenteve muzikore në adhurimin e Perëndisë. Pse nuk duhet t’i ndjekim praktika të tilla si këto?” Përgjigja është: “Sepse kjo është në Dhjatën e Vjetër dhe jo në të Renë.”

Pra, ndërsa vazhdojmë studimin tonë, do të shkojmë në Dhjatën e Re për të mësuar se si ta kënaqim Perëndinë dhe se si të shkojmë në qiell pas vdekjes.

VLERA E DHJATËS SË VJETËR

Pas atyre që pamë deri tani, më lejoni të theksoj se kjo nuk do të thotë se Dhjata e Vjetër nuk ka vlerë për kristianët. Te 1 Korintasve 10 Pali u kujton lexuesve një ngjarje nga Dhjata e Vjetër dhe pastaj thotë: “Dhe të gjitha këto gjëra u ndodhën atyre si shembull, dhe janë shkruar për paralajmërimin tonë, për ne që jemi në mbarim të epokës” (1 Korintasve 10:11). Dhjata e Vjetër është plot me shembuj nga të cilët mund të mësojmë. Për shembull, në Dhjatën e Re na thuhet se duhet të jetojmë “me anë të besimit” (Romakëve 1:17; Galatasve 2:20), por ç’do të thotë kjo? Një mënyrë për të mësuar është të shikojmë në Dhjatën

e Vjetër shembujt e besimit si ai i Abrahamit (shiko Hebrenjve 11:9, 17).

Pali u tha kristianëve në Romë: “Sepse të gjitha gjërat që u shkruan në të kaluarën u shkruan për mësimin tonë, që me anë të këmbënguljes dhe të ngushëllimit të Shkrimeve, të kemi shpresë” (Romakëve 15:4). Dhjata e Re përmban më pak se njëqind vjet histori dhe vetëm gjashtëdhjetë vjet kristianizëm. Ajo përmban pak shembuj të shpërblimit të menjëhershëm (për një shembull negativ shiko Veprat 5:1–11), por kryesisht na tregon si të jetojmë dhe na premtim bekime në qoftë se do t’i bindemi Perëndisë. Mund të pyesim nëse Perëndia i mban me të vërtetë premtimet.

Dhjata e Vjetër na siguron se i mban. Meqenëse Dhjata e Vjetër tregon për disa mijë vjet histori, mund të shikojmë qartë pasojat e bindjes dhe të mosbindjes. Kur njerëzit vuanin pasojat. Kështu, nëpërmjet Shkrimeve të Dhjatës së Vjetër, ne bindemi se “Perëndia është besnik” (1 Korintasve 1:9).

Shumë përfitime të tjera vijnë nga studimi i Dhjatës së Vjetër. Në qoftë se do të dish për origjinën e tokës dhe të njeriut mund të mësosh te Dhjata e Vjetër (Zanafilla 1; 2). Disa libra të Dhjatës së Re (p.sh., libri i Hebrenjve) kërkojnë njohuri nga Dhjata e Vjetër. Studimi i Dhjatës së Vjetër na ndihmon për të kuptuar Dhjatën e Re. Prandaj, ju inkurajoj që ta përfshini Dhjatën e Vjetër në programin tuaj të leximit dhe të studimit. Megjithatë, gjithmonë mbani parasysh se sot ne jemi nën besëlidhjen e re të Jezu Krishtit. Është Dhjata e Re vendi ku gjejmë udhëzimet specifike për të arritur qëllimin tonë, i cili është jeta e përjetshme.

KONKLUZION

Bibla është autoriteti ynë fetar. Veçanërisht, Dhjata e Re është marrëveshja e detyrueshme për ne sot. Për këtë arsye, Dhjata e Re duhet të jetë burimi i parë për informacion dhe udhëzime. A jeni dakort? Në qoftë se po, jeni gati për të kaluar te mësimi i ardhshëm. ❖

¹ Fjala greke e përkthyer “i shenjtë” do të thotë “i veçuar për një qëllim të veçantë”. Kur u mësoj fëmijëve Biblën, u them se “i shenjtë” do me thënë “i veçantë”.

² Njëra nga arsyet është kjo: Dhjata e Vjetër përmban

historinë e disa mijë vjetëve, kurse Dhjata e Re mbulon më pak se 100 vjet.

³ Kjo nuk do të thotë se nuk ka ligje specifike në Dhjatën e Re. Në dhjatën e Re janë dhënë ligje specifike, pozitive dhe negative, por theksi vihet te parimet që Perëndia pret që ne të zbatojmë në jetën tonë. Një ilusrim që unë përdor është se si veprojmë me fëmijët tanë. Kur janë të vegjël, u japim udhëzime shumë specifike se si të sillen. Kur rriten, u themi: “Silluni mirë” dhe besojmë se ata do ta zbatojnë këtë parim të përgjithshëm në çdo gjë që bëjnë.

⁴ Këtë do ta shqyrtojmë në kapitullin 9.

⁵ Judenjtë ishin (dhe janë) pasardhësit e Jakobit, i cili ishte nipi i Abrahamit dhe Sarës. Meqënëse emri i Jakobit u ndryshua dhe u bë Izrael, Bibla u referohet atyre edhe si Izraelitë. Në disa raste ata janë quajtur në Bibël edhe Hebrej, meqënëse flisnin gjuhën hebraike.

⁶ Lexo, gjithashtu, edhe Jeremia 31:33, 34 dhe Hebrejve 8:6–13.

⁷ Në kohët e sotme publikimi i marrëveshjeve legale bëhet me anë të botimit në gazetë. Në kohën e Biblës publikimi i marrëveshjeve të caktuara bëhej me anë të vendosjes së tyre në vende publike për të lajmëruar të gjithë njerëzit se

marrëveshja nuk ishte më në fuqi. Këtë përfytyrim kishte Pali kur foli për mëkatin dhe për urdhërimet (që e bënë njeriun të ndërgjegjshëm për mëkatin) e “kryqëzuara në kryq”.

⁸ Hebrejve 9:15 shpjegon se gjaku i Jezusit nuk shpëton vetëm ata që janë nën besëlidhjen e re, por edhe ata që ishin nën besëlidhjen e vjetër.

⁹ Mund ta zgjerojmë më tej ilustrimin. Për shembull, pas vdekjes së dikujt zakonisht ka një periudhë kohe para se kushtet e testamentit të lexohen dhe të zbatohen. Kushtet e testamentit (vullnetit) të Jezusit u zbuluan për herë të parë 50 ditë pas vdekjes së tij. Jezusi vdiq gjatë festës së Pashkës (Gjoni 13:1). Pesëdhjetë ditë më vonë u predikua ungjilli për herë të parë gjatë festës së Rrëshajëve (Veprat 2:1, 14–40).

¹⁰ Meshkujt hebrej duhet të rrethpriteshin sipas rritit fetar në ditën e tetë pas lindjes. (Levitiku 12:3).

¹¹ Shiko 2 Korintasve 3:3, 7, 8; Romakëve 7:4, 7.

¹² Disa janë përsëritur në Dhjatën e Re fjalë për fjalë ashtu siç janë në Dhjatën e Vjetër. Të tjera janë dhënë në parim. Shumica e Dhjetë Urdhërimeve përfshinin vlerat bazë të nevojshme në çdo moshë. Kështu, nëntë u përfshinë në besëlidhjen e re që Perëndia bëri me njerëzit e tij.

¹³ Këtë do ta diskutojmë në mësimin 9.

Autor: *David Roper*

Marrë nga studimi: *“Udhëzues për shpëtimin e të gjithëve”*

© 2001, 2003 E VERTETA PËR SOT

Të gjitha të drejtat të rezervuara